

Institutul Patrimoniului Cultural al AȘM

Raport cu privire la activitatea științifică și inovațională a Institutului Patrimoniului Cultural în anul 2015

Director:
Dr. hab. Victor Ghilaș

21 ianuarie 2015,
Chișinău

Institutul Patrimoniului Cultural (IPC) al AȘM reprezintă o instituție publică din sfera științei și inovării, fondată în 2005 prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova.

Scopul IPC constă în organizarea și efectuarea cercetărilor științifice în domeniul patrimoniului arheologic, etnologic și artistic al Republicii Moldova, care ar contribui la dezvoltarea durabilă a țării, promovarea și implementarea valorilor științifice și culturale în plan național și internațional.

Activitatea IPC ține de tema generală **„Geneza, evoluția și specificul etno-cultural și artistic al Moldovei”**, incluzând cercetări fundamentale. Direcția strategică **„Patrimoniul cultural și dezvoltarea societății”**, aprobată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova, nr. 150 din 14.06.2013 pentru anii 2013–2020.

Institutul a fost acreditat în 2005 și reacreditat în 2013 pe următoarele profiluri:

- * **Arheologia spațiului carpato-nistean**
- * **Etnii și relații interetnice din Republica Moldova**
- * **Geneza și evoluția artei naționale.**

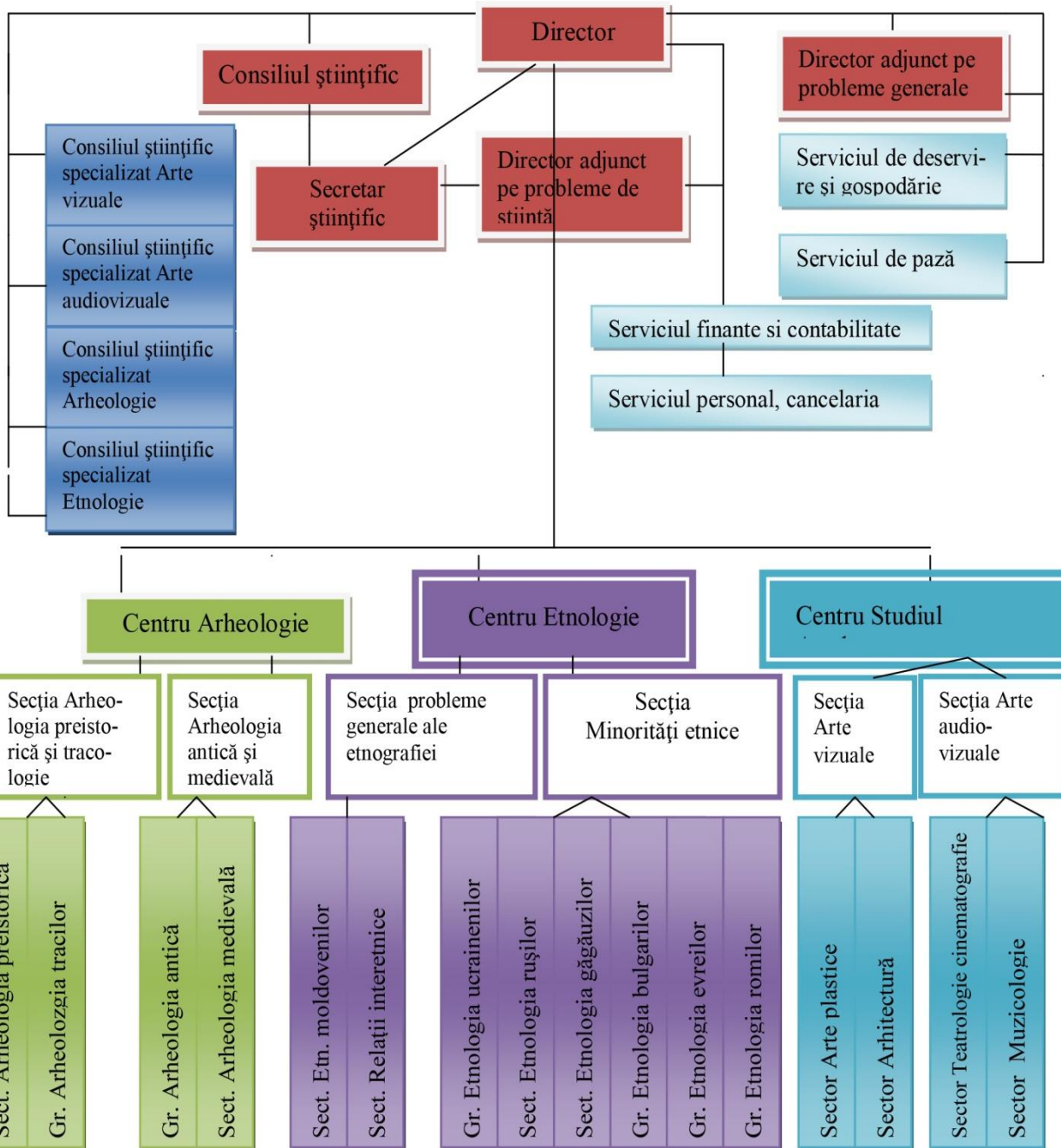
Misiunea și prioritățile în activitatea IPC

- desfășurarea cercetărilor în domeniile fundamentale ale științei și culturii de interes public întru cultivarea identității naționale, a coeziunii sociale și a unei culturi instituționale distincte;
- cultivarea științei pe segmentul arheologic, etnologic, culturologic, al artelor în perspectiva genezei și evoluției spațiului cultural european din cele mai vechi timpuri până în prezent;
- promovarea prin știință a culturii naționale;
- punerea în valoare prin cercetare a patrimoniului cultural-istoric și artistic al Republicii Moldova în context european prin elaborarea unor lucrări fundamentale în domeniul de referință.

Principalii beneficiari ai rezultatelor cercetărilor

Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Agenția Turismului, Agenția Națională Arheologică, Agenția de Inspectare și Restaurare a Monumentelor, Biroul de Relații Interetnice, instituțiile de învățământ preuniversitar (gimnazii, licee, colegii) și universitar (Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Pedagogică de Stat „I. Creangă”, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, universitățile din Bălți, Comrat, Tiraspol), administrația publică locală, uniunile de creație (Uniunea Artiștilor Plastici, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor, Uniunea Muzicienilor, Asociația Etnologilor ș.a.), ONG-urile și asociațiile obștești, cu care se conlucrează la diferite nivele în vederea protecției patrimoniului cultural-artistic al țării.

Organigrama IPC

Personal titular (persoane fizice)	100
inclusiv	
cercetători științifici	81
doctori în științe	46
dr. hab.	9
cercetători științifici până la 35 ani	25
doctoranzi	26
postdoctoranzi	1

În anul 2015, IPC a desfășurat cercetări științifice fundamentale în cadrul a trei proiecte instituționale:

1) ***Structuri și interferențe culturale din spațiul est-carpatic din cele mai vechi timpuri până în epoca modernă*** (director de proiect dr. hab. O. Levițki),

2) ***Interferențe culturale europene în arta din Republica Moldova. Studii de istoria și teoria artelor*** (director de proiect dr. hab. T. Stavilă),

3) ***Valorificarea pluridimensională a patrimoniului etnocultural ca factor al armonizării și dezvoltării societății Republicii Moldova*** (director de proiect dr. S. Procop).

A fost finalizat proiectul pentru tineri cercetători (2014–2015):

Cercetarea necropolei creștine de la Lozova din perioada constituirii statului medieval moldovenesc (director de proiect dr. Ion Ursu).

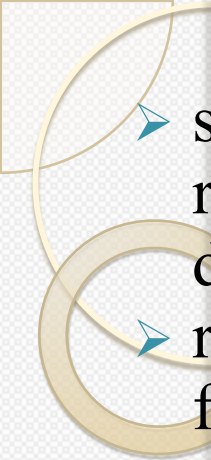
A fost finalizat proiectul internațional (2014–2015): ***Salvgardarea patrimoniului imaterial al romilor din Republica Moldova, amenințat de volatilizarea colecțiilor individuale inexplorate*** (director de proiect dr. Ion Duminica).

**Realizări științifice
relevante ale
cercetătorilor IPC**

În domeniul arheologiei au/a fost:

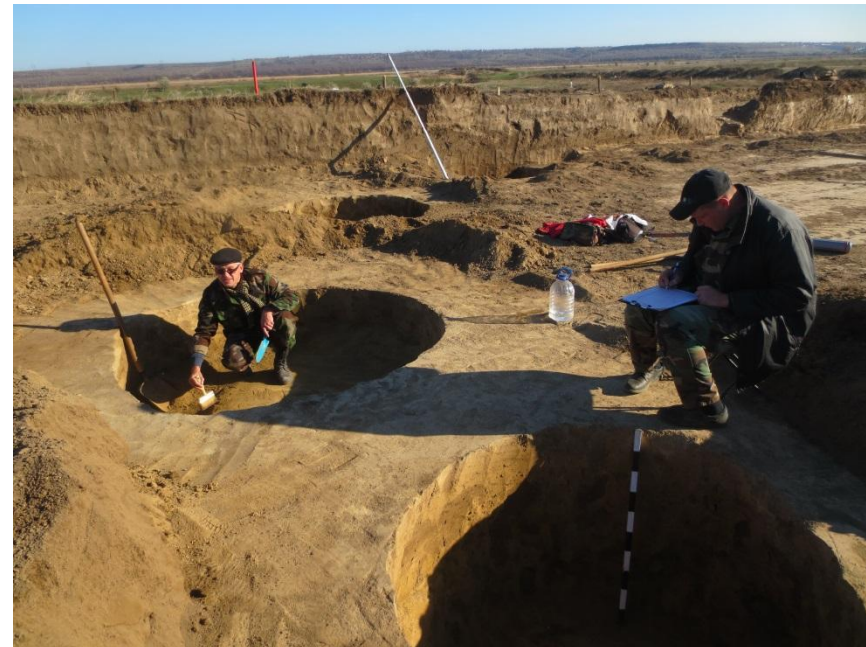
- efectuate sondaje și săpături preventive și de salvare organizate în comun cu ANA, UPS „I. Creangă”, IICM din Sankt Petersburg, Polonia etc. în obiectivele arheologice din epoca paleoliticului (Brânzeni, Rașcov 8, Tețcani X, Trinca II); din epoca eneoliticului (Petreni/Drochia); tumuli din epoca eneolitică – epoca fierului (Filipeni/Leova, Crihana Veche/ Cahul, Cimișlia, Hlinaia/Slobozia, Ciumai/Taraclia); perioada antică târzie (Dumitrești/Florești, Giurgiulești/Cahul, or. Chișinău, Mălcăuți/Soroca) și din evul mediu (Lozova/ Strășeni, Alcedar/ Șoldănești, Orheiul Vechi/ (Butuceni, Orhei), cetatea de la Soroca;
- participări la șantiere arheologice de peste hotare: România, Federația Rusă, Ucraina;
- cercetătorii au fost invitați în calitate de referenți oficiali la susținerea tezelor de doctor în știință în străinătate.

-
- stabilit stadiul actual al cercetării în problematica realităților și convergențelor culturale în spațiul est-carpatic din paleolitic până la sfârșitul evului mediu;
  - realizată o serie de cercetări cu valoarea teoretică fundamentală referitoare la raporturile culturale ale spațiului pruto-nistean cu teritoriile limitrofe și mai îndepărtate;
  - s-a contribuit la fundamentarea științifică a politicilor de stat în domeniul patrimoniului arheologic;
  - s-a lucrat în vederea completării bazelor de date referitoare la convergențele culturale din spațiul pruto-nistean în context european;
  - întocmite diferite repertorii și cataloage arheologice ale elementelor și datelor relevante referitoare la tematică;
  - realizate hărți și pregătit materialul ilustrativ respectiv;
  - ș.a.

Proiectul pentru tinerii cercetători

- Cercetările efectuate s-au soldat cu obținerea de noi date arheologice importante referitoare la evoluția culturii materiale și, implicit, a vieții cotidiene din perioada Hoardei de Aur (secolul XIV) și statului medieval moldovenesc (sfârșitul sec. XIV-XVII), care prezintă importanță deosebită pentru studierea evoluției așezărilor rurale medievale și a vieții spirituale a locuitorilor din spațiul est-carpatic în perioada constituirii Țării Moldovei.
- Au fost identificate și studiate atât din punct de vedere arheologic cât și antropologic 29 de complexe funerare.
- Au fost recuperate mai multe piese de podoabă și de port reprezentate de cercei, nasturi, aplici, mărgelile din argint, bronz, sticlă sau ceramică.

Săpături arheologice la Lozova, Ciumai, Crihana Veche, Isaiia

În domeniul etnologiei au/a fost:

- analizate și menționate imaginea adăposturilor în mentalitatea tradițională;
- expuse unele idei despre așezămintele și comunitățile monahale basarabene în Muntele Athos (sec. al XIX-lea); puse în circuitul științific manuscrisele, găsite în arhivele din Muntele Athos;
- stabilită aria de cercetare a satelor din diverse zone ale Republicii Moldova, a fost elaborat planul de cercetare a terenului și alcătuit instrumentarul de investigare;
- definite abordări metodologice privind cercetarea identităților teritoriale. S-au constatat unele date despre țigani și tătari din Țara Moldovei;
- identificată politica Statului Român față de minoritățile etnice din Basarabia Interbelică; constatate principalele aspecte ale sovietizării vieții cotidiene în RSS Moldovenească cu specificarea relațiilor interetnice;
- stabilite principalele perioade ale procesului de transformare a RSS Moldovenești în Republica Moldova ca un stat suveran și independent;
- stabilită metodologia teoriilor referitoare la schimbările sociale, la factorii ce influențează aceste schimbări;
- ș.a.

Expediții de teren (Clișova/Orhei – Festivalul covorului; Stârcea/Glodeni; Crihana-Veche/Cahul), cursuri de perfecționare

Proiectul internațional EAP 699 „Salvgardarea patrimoniului imaterial al romilor din Republica Moldova, amenințat de volatilizarea colecțiilor individuale inexplorate”

În parteneriat cu Arhiva Națională a RM și coordonat de British Library, în cadrul programului Endangered Archive Programme / Arcadia Charitable Fund. În cadrul proiectului au fost colectate, selectate, digitizate peste 2900 de imagini foto cu un volum total de 39,5 GB, care au fost clasificate în 36 de colecții personalizate ale reprezentanților comunității romilor (romi ciurari, romi ciori, romi lăutari, romi curteni, romi lăieși, romi cătunari, romi basarabeni).

Materialul digitizat va servi drept sursă de informare pentru eliminarea multiplelor „lacune etnoculturale” din cadrul investigațiilor romologice din spațiul științific est-european.

În domeniul studiului artelor a/au fost:

- studiate artele audiovizuale și vizuale din Republica Moldova într-un amplu context socio-cultural și inițiată elaborarea, în premieră, în istoriografia națională, a studiilor complexe privind evoluția istorică și artistică a artelor;
- Determinate tendințele europene în evoluția arhitecturii și artei plastice moderne și contemporane din Moldova comparativ cu perioadele distincte ale evoluției și a constituirii fenomenului epocii contemporane;
- reflectate cunoștințe noi în domeniul muzicii tradiționale, sacre și culte, prin aprofundarea cercetărilor în domeniul artei interpretative (V. Gherlac, Iu. Harmelin), al artei cinematografice prin sfera esteticului filmului de artă (Emil Loteanu), și relevanța dramaturgiei (I. Druță) în studierea artelor scenice a colectivelor teatrale din Republica Moldova
- Ș.a.

**Cele mai
reprezentative
publicații
ale cercetătorilor**

АКАДЕМИЯ НАУК РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА
ИНСТИТУТ КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ

Валентин А. ДЕРГАЧЕВ
Ольга В. ЛАРИНА

ПАМЯТНИКИ КУЛЬТУРЫ КРИШ МОЛДОВЫ
(с каталогом)

MONUMENTS OF CRIS CULTURE IN MOLDOVA
(with catalogue)

КИШИНЭУ - 2015

DERGACIOV Valentin,
LARINA Olga. *Памятники культуры Криш Молдовы (с каталогом)*. Кишинэу. Ch.:
Tipografia Centrală, 2015. 500 с.
ISBN 978-9975-53-449-9.

Studiul monografic este consacrat monumentelor eneolitice ale Culturii Criș, cunoscute pe teritoriul Republicii Moldova și încheie o primă mare perioadă în cercetarea neoliticului din spațiul pruto-nistean. Studiul vine să întregască tabloul evoluției comunităților neolitice din această regiune. Prin modul de prezentare și analiză a complexelor și artefactelor, utilizarea unor noi modele de abordare a materialelor arheozoologice, materialul ilustrativ de înaltă calitate volumul va ocupa un loc aparte în bibliografia neoliticului sud-est european fiind o lucrare de referință pentru vestigiile culturii Criș din partea estică a arealului său de răspândire.

Victor Ghilaș

**Dimitrie Cantemir-muzicianul
în contextul culturii universale**

GHILAȘ Victor. *Dimitrie Cantemir-muzicianul în contextul culturii universale.*

Chișinău: Grafema Libris,
2015, 494 p. ISBN 978-9975-
52-200-7

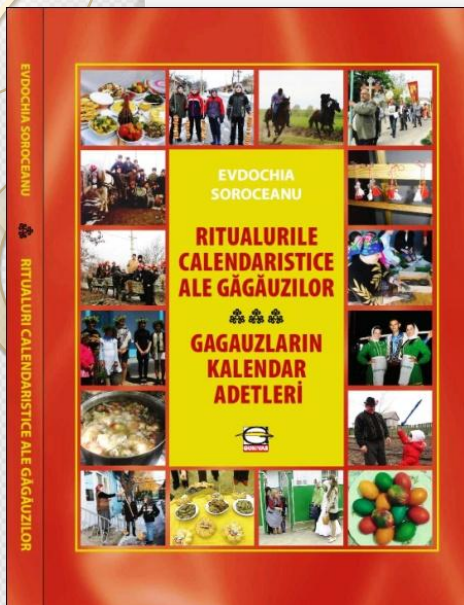
Lucrarea pune în valoare aportul lui Dimitrie Cantemir la patrimoniul muzical universal, relevând contribuția inedită a cărturarului, travaliul său în serviciul teoriei și practicii muzicii, extrase, în primul rând, din fondul sonor al muzicii orientale, dar și din cel al muzicii naționale. Prin intermediul monografiei a fost realizat un studiu complex al moștenirii muzicale a lui Dimitrie Cantemir, puțin cunoscută și investigată, în relația trecut-prezent, demonstrând prin documente muzicologice, argumente științifice și rațiuni logice originalitatea, valoarea, importanța și impactul în timp al operei muzicale cantemirene, cu finalitatea reintegrării și înscrierii realizărilor muzicianului în contemporaneitate.

Duminița Ivan. Българските преселници в Бесарабия в края на XVIII - първата половина на XIX в. в историографията.

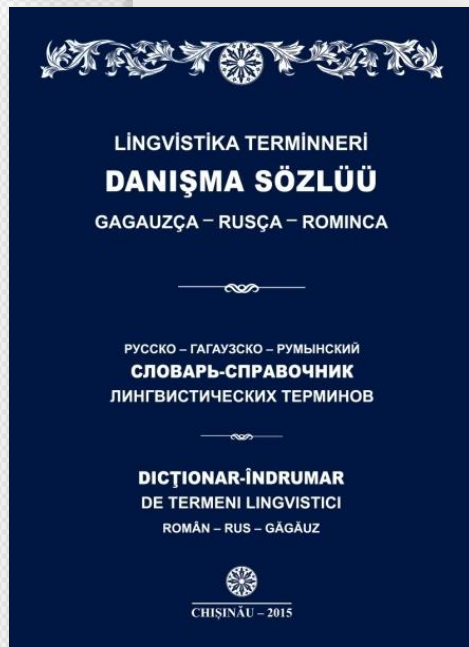
Chișinău: Societatea Științifică a Bulgariștilor, 2015, 444 p. ISBN 978-9975-9577-4-8.

În lucrarea de față se prezintă o caracteristică a cercetărilor ce vizează problema emigrării și dezvoltării bulgarilor din Basarabia. Sunt reflectate subiecte care încă nu au fost cercetate în istoriografia națională. În același timp, sunt propuse soluții pentru aprofundarea investigațiilor în acest domeniu (materiale de arhivă prezentate în premieră). Această lucrare contribuie nemijlocit la elaborarea politicilor autorităților în ceea ce privește conflictele interetnice și integrarea acestei minorități etnice. Lucrarea valorifică patrimoniul etnocultural al bulgarilor și reprezintă un real suport informativ pentru studenți, cadre didactice și academice.

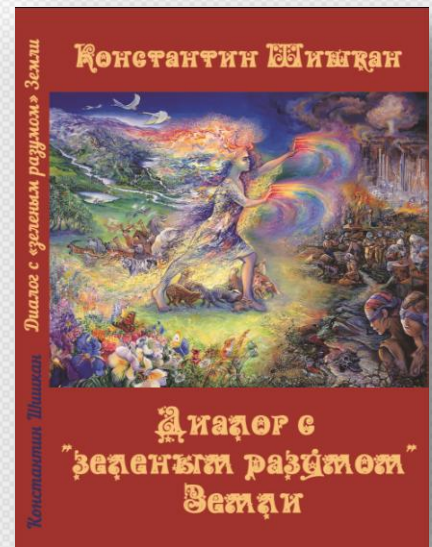
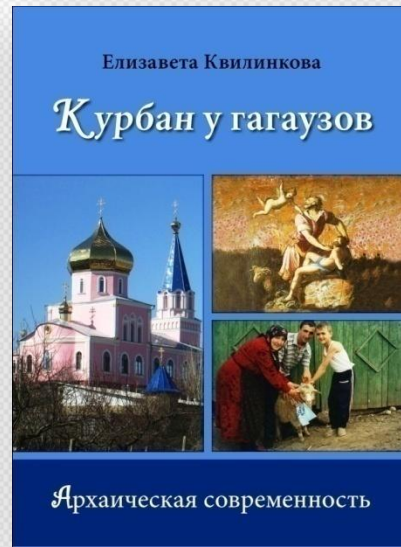
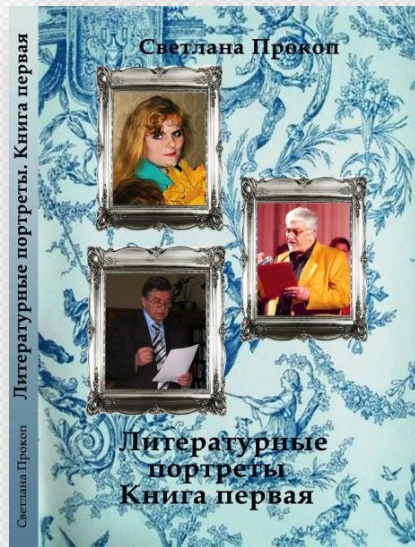
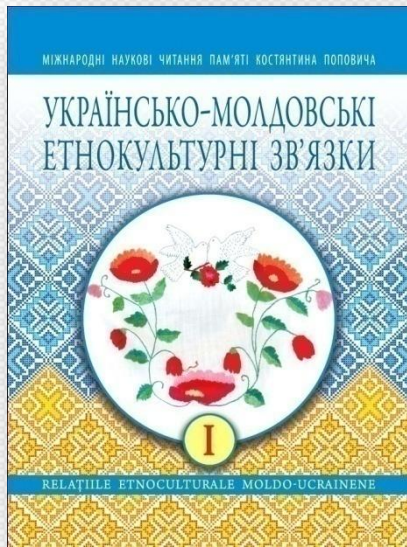

SOROCEANU Evdochia. *Ritualurile calendaristice ale găgăuzilor: studiu etnolingvistic = Gagauzların kalendar adetleri: etnolingvistika aarastırması*. Chișinău: Gunivas, 2015. 258 p.

Pentru prima dată este realizată o cercetare complexă a obiceiurilor calendaristice găgăuze și este introdusă în circuitul științific terminologia care le reflectă. Este aplicată o nouă abordare în studierea fenomenelor etnografice și folclorice, sunt folosite metode noi de analiză, care permit relevarea corelației dintre termen și ritual. Editată în limba română și găgăuză, cartea poate fi utilizată ca material suplimentar în învățământul liceal și universitar, în activitatea instituțiilor de cultură.

SOROCEANU Evdochia, Șarșov Tatiana, *Lingvistika Termini Danișma Sözlüü: gagauzça-rusça-romınca / Русско-гагаузско-румынский словарь-справочник лингвистических терминов / Dicționar-îndrumar de termeni lingvistici: român-rus-găgăuz*. Chișinău: CEP USM, 2015. 312 p. Dicționarul include termeni lingvistici ai limbilor găgăuză, rusă și română, fiind standardizați termenii limbii găgăuze ca limbă scrisă nou creată. Este alcătuit din trei părți, fiecare dintre ele fiind un dicționar separat cu propria limbă-sursă, pentru termenii căreia este propusă traducerea. Este destinat elevilor, studenților, filologilor, funcționarilor publici.

***Relațiile
etnoculturale
moldo-ucrainene:
In memoriam
Constantin
Popovici.***
Українсько-молдовські етнокультурні зв'язки. Ch.: Elan Poligraf, 2015, 344 p. ISBN 978-9975-66-505-6.

Прокоп
Светлана.
***Литературные
портреты.***
Книга первая.
Ch.: Б. и., 2015
(Tipogr. Lехon-Prim). 228 p.
ISBN 978-9975-3102-0-8.

Квилинкова
Елизавета.
***Курбан у
гагаузов:
(Архаическая
современность).***
Ch.: Tipografia
Centrală, 2015.
488 p. ISBN 978-9975-53-503-8.

Шишкан
Константин.
***Диалог с
«зеленым
разумом» Земли.***
Ch.:
Tip. „Alina
Scorohodova”,
2015. 218 p.
ISBN 978-9975-3045-4-2.

DISEMINAREA REZULTATELOR CERCETĂRILOR

Monografii naționale	8
Culegeri naționale	2
Manuale	3
Dicționare	1
Articole în reviste din străinătate	31
Capitole în monografii	10
Articole în reviste categoria B	111
Articole în reviste Categoria C	17
Articole în alte reviste naționale	20
Rezumate/rapoarte ale conferințelor naționale	26
Rezumate/rapoarte ale conferințelor internaționale	180
Articole în culegeri naționale/internaționale	39/39
Total - 4,87 de publicații per cercetător științific al IPC	487 (comparativ cu 2014 – 435, creștere cu 111%)

**Manifestări științifice
organizate de IPC – 16
conferințe, mese rotunde,
lansări de carte, work-shop.**

**Participări la conferințe
naționale/internaționale -
356**

Conferința științifică internațională „Probleme actuale ale arheologie, etnologiei și studiul artelor”, ediția VII-a, 26-28 mai 2015, Chișinău

Masa rotundă „Perspectivele dezvoltării terminologiei găgăuze: aspectul etnolingvistic”. Chișinău, 12 martie 2015

Lansarea volumului *Памятники культуры Криш Молдовы* și Workshop-ul *Metode noi de analiză și interpretare a determinărilor arheozoologice*, susținut de dr. hab. Valentin Dergaciov. Chișinău, 24 aprilie 2015.

ACADEMIA DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI
INSTITUTUL PATRIMONIULUI CULTURAL
CENTRUL DE ARHEOLOGIE

Vă invită la lansarea volumului semnat de V. Dergacev, O. Larina
Памятники культуры Криш Молдовы

Alături de autori vor vorbi:

prof. univ. dr. Nicolae Ursulescu,
Universitatea "Al.I. Cuza" Iași, România

Veaceslav Bîcbeaev,
Muzeul Național de Istorie a Moldovei, Chișinău

Sergiu Bodean,
Institutul Patrimoniului Cultural, Chișinău

Și la Workshop-ul
Metode noi de analiză și interpretare a determinărilor arheozoologice
 susținut de
dr. hab. Valentin Dergaciov

Moderator: dr. hab. Oleg Levițki

Manifestarea va avea loc pe data de 24 martie 2015, orele 11.00, Sala Mică, Academia de Științe a Moldovei, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 1

Lansarea volumului „Arta cinematografică din Republica Moldova”, autori dr. hab. Ana-Maria PLĂMĂDEALĂ, dr. Dumitru OLĂRESCU, dr. Violeta TIPA, 31 martie 2015

Masa rotundă Arheologia Moldovei: Trecut, Prezent și Viitor: 90 de ani de la nașterea arheologului Avram Nudelman, 85 de ani de la nașterea arheologilor Isac Rafalovici și Pavel Bîrnea, și 80 de ani de la nașterea arheologului Vasile Grosu. Chișinău, 7 aprilie 2015.

Pavel Bîrnea
(22.10.1930 - 04.06.2012)

Pavel Bîrnea este unul dintre cercetătorii de vârstă și culturai și istorici ai arheologiei moldovenești. El a întreprins un sir întreg de monumente arheologice, a analizat sursele primare de epocă și a publicat rezultatele lucrării în reviste accesibile. Cu importanți apărute au facilitat studiile științifice arheologice dedicare surselor primare medievale, prezente și în epoca medievală modernă.

Alături de Gheorghe Cebotariuc, Ion Hănuș și Nicolae Chiriac, el face parte din Mișcarea tinerilor anilor 1950, care au contribuit la creșterea noii subculturi de arheologie în Republica Moldova. Înăi din perioada studenției a mers în expedițiile din teritoriul dinastiei Prus, alături de cercetătorii de la Institutul Moscova G.E. Fedorov, pe care l-a considerat mentorul său și despre care vorbea în continuare în timpul deosebit. Timp de două decenii, Pavel Bîrnea a efectuat cercetări arheologice la Orheiul Vechi, Măluț și în alte părți ale țării. A lucrat la ASIA, la Universitatea de Științe și Arte din Chișinău, la Institutul de Arheologie și Istorie Medievală. Va rămâne în memoria noastră ca un vorbitor energic, profesor alături și actor sustinut al arheologiei noastre tinere.

Foto: Arheologia la Orheiul Vechi

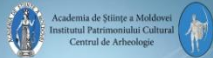
Vasile Grosu
(28.02.1934 - 27.12.2013)

Arheologul Vasile Grosu a început în istoriografia de specialitate în anul 1957, ca membru primar periodic al comisiilor a monumentelor culturale sarmatice din interregiul Prut-Nistru, realizată în baza a 153 de surse fundamentale, cuprinzând circa 500 de monumente, cunoscute între anul 1986. A participat activ la investigațiile de teren efectuate în regiuni arheologice: Siturile de Mureș-Cernăușor și în complexele sarmatice, realizându-se încheșuri rezultate cercetării megalitului tumular sarmatic, cu similitudini la Corpul 1, Edificiu și a necropolei de la Băișeni, Orhei, cu cea 180 de incinerate datate în sec. IV p.Chr.

În anul 1980 a condus Secția Expoziții arheologice la muzeul satnare de construcții, apoi și Secția Cultură Materială cu Muzeul de Arheologie și Etnografie. Din 1990 trece la Ministerul Culturii, în funcția de Șeful Secției Monumentelor, iar din 1993 timp de un deceniu activat în calitate de director adjunct și cercetător științific principal la Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală. În ultimii ani de viață era foarte mândru de publicarea în două volume a lucrării sale intitulată "Fântâna, înfund Ștefan Vodă, la care a murit maghișul, adunând materiale timp de decenii.

Elaborat de Vasile Grosu în colaborare cu Ștefan Bărbulescu

Academia de Științe a Moldovei
Institutul Patrimoniului Cultural
Centrul de Arheologie

Masa Rotundă cu genericul
Arheologia Moldovei: Trecut, Prezent și Viitor
„90 de ani de la nașterea arheologului Avram Nudelman, 85 de ani de la nașterea arheologilor Isac Rafalovici și Pavel Bîrnea, și 80 de ani de la nașterea arheologului Vasile Grosu”

Chișinău,
7 aprilie 2015

PROGRAM

Moderator dr.hab. Oleg LEVITKI,
director Centrul de Arheologie IPC.

Căvânt de salut

dr.hab. Victor GHILAS,
Director Institutul Patrimoniului Cultural

dr.hab. Gheorghe POSTICA,
Vicepreședintele de Cultură

dr.hab. Eugen SAVA,
Director Muzeul Național de Istorie a Moldovei

Măști URȘI,
Centrul Muzeal Național de Etnografie și Istorie Naturală

Comunicări

dr. Sergiu MATVEEV, Universitatea de Științe din Moldova
Avram Nudelman - istoric, arheolog, memorialist și micogeograf

Intervenții

dr.hab. Ion NICULIȚĂ, Universitatea de Științe din Moldova
Isac Rafalovici: Schiță de portret al Omului care nu mai este printru noi

Intervenții

dr. Nicolae TELNOV, Institutul Patrimoniului Cultural
Omnia sarantului și omnia Pavel Bîrnea

Intervenții

dr. Vital VOYRNIC, Agenția Națională Arheologică
Larisa CIOBANU, Institutul Patrimoniului Cultural
Arheologii și istoricii Vasile Grosu - activitatea științifică

Intervenții

Discuții

Avram Nudelman
(23.12.1924 - 19.02.1974)

Avram Nudelman s-a născut în anul 1924. Cu ridicarea intelectuală formată în învățământul românesc interbelic, se număra printre puștii cărărușii regiunii din ar. Chișinău care au reușit să se integreze în mediul științific istoric al RSSM. După ce l-a dădica război mondial, cu excepția a doi ani (1950-1952), când a lucrat în domeniul pedagogic în Singureni Vechi (ac. Singureni), viața și activitatea lui a fost legată de orașul natal. Căutarea de concordanțe din servicii, sarmatizată în luna octombrie a anului 1960, practică, și încheierea epocii RSSM, dar și plecarea cercetătorului în Israel.

Serviciul Avram Nudelman a fost unul dintre cei mai buni specialiști din RSSM în domeniul numismatice. Publicațiile sale privind circulația monedelor antice și medievale reprezintă până astăzi cel mai complet registru numismatic pentru teritoriul pruto-nistruan. Implicarea în diferite proiecte i-a dat posibilitatea să își bineducă considerabil activitatea de cercetare. Publicația cercetătorului A. Nudelman este demonstrată de lucrarea realizată a subiectului de pedagog, a metacriticității cercetării cu o capacitate ale organizatorice și de conducere deosebite.

Foto: Arheologia la Orheiul Vechi

Isac Rafalovici
(14.03.1930 - 09.02.1979)

Isac Rafalovici a studiat la Secția Istorie a Facultății de Istorie și Filologie a Universității de Științe din Moldova. Învățat cu apăsătoare și capacitate de excepție, a fost un brio-studiu superior, acumândul suplimentar în anii de studenție o bogată experiență în domeniul cercetării arheologice prin participări în diverse expediții sau activat în acea perioadă în apăsătoare pruto-nistruan. Teza de doctorat consacrată perioadei medievale timpurii o susține cu succes la Institutul de Arheologie al AȘ a URSS.

Ulterior, doctorul Isac Rafalovici desfășoară o prodigioasă activitate științifică, cu conștient din trei componente: cercetările pe teren, elaborarea studiilor științifice și publicarea lor în diverse reviste de prestigiu propagandă, cu mult talent și științ arheologică. Publicarea imprimată cu Em. Rikman a valoroșii studii consacrată coștilor culturale Slatana de Mureș-Cernăușor și Slativă timpurie stăruiește un obiectiv etalon de demnitate marele potențial științific ce „genes” în acest Om. Însă cruda soartă a locului alifer, rupându-l din răsăritul noastre la o vârstă mai mult decât proungătoare. Născut nu ne rămâne decât să-l evocăm cu pietate, să-i studiem lucrările și să încercăm să-l dezvoltăm ideile.

Foto: Arheologia la Orheiul Vechi

Masă rotundă moldo-ungară
„Arheologia evului mediu timpuriu în spațiul Europei de Est” / The first Moldavian-Hungarian Archaeological Round Table on the Early Medieval Ages in East Europe, Chișinău, 10 iunie 2015

Ziua Ușilor Deschise la IPC, 8 iunie 2015

Conferința romologică internațională „2015 Gypsy Lore Society Annual Meeting and Conference on Romani Studies”, 10-12 septembrie

THE GYPSY LORE SOCIETY

5607 Greenleaf Road
Cheverly, MD 20785
United States of America
Tel: (301) 341-1261
<http://www.gypsyloresociety.org>

President: Elena MARUSHIAKOVA
Kv. Goce Delchev, bl. 110, en. G. ap. 64
Sofia 1404, Bulgaria
Tel: + 359 887 350 689
E-mail: studiiromani@geobiz.net

2015 GYPSY LORE SOCIETY ANNUAL MEETING
and CONFERENCE on ROMANI STUDIES

ȚIGĂNESȚI

Chisinau, September 10-12th, 2015

Institute of Cultural Heritage of the Academy of Sciences of Moldova
(Bd. Stefan cel Mare si Sfânt, 1)

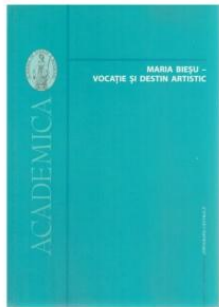
© Mary Humphrey

Masa rotundă „Maria Bieșu. 80 de ani de la naștere”, 15 septembrie

„În memoria sentimentală a românilor, două nume ale artei lirice din Basarabia s-au impus definitiv: Maria Cebotari – în prima jumătate a secolului al XX-lea și Maria Bieșu în cea de-a doua jumătate a aceluiași secol (...) Maria Bieșu va rămâne un etalon o emblemă de profesionalitate artistică a muzicienilor români de pe orice meleaguri (...)”.

*Viorel Cosma,
muzicolog, București*

ACADEMIA DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI
INSTITUTUL
PATRIMONIULUI CULTURAL

Maria Bieșu – 80 de ani de la naștere

Masă rotundă

INVITAȚIE-PROGRAM

Chișinău,
15 septembrie 2015

Institutul Patrimoniului Cultural
al Academiei de Științe a Moldovei

Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 1
www.patrimoniua.asm.md
e-mail: patrimoniul.cultural.asm@gmail.com

*Vsevolod Timohin,
muzicolog, Moscova*

Participarea IPC la Noaptea cercetătorilor, 25 septembrie

Dr. Natalia Procop – cel mai bun
tânăr cercetător al Secției Științe
Umaniste și Artă, pentru anul
2015

Monumentul. Tradiție și viitor. Ediția a XVII-a (Iași-Chișinău- Cernăuți, 2-4 octombrie)

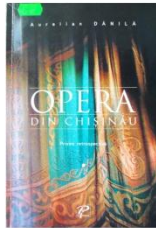

Masa rotundă „O viață și un destin de artist. Ion Paulencu la 75 de ani”, 22 decembrie

„Roluri lirice, tragice, satirice – iată diapaazonul de creație al lui *Ion Paulencu*, unul din cei mai cunoscuți soliști de la Teatrul moldovenesc de operă. Cântărețul obține aceleași succese în roluri diametral opuse din punct de vedere al genului și stilului. Natura l-a înzestrat cu generozitate cu voce, exterior scenic, muzicalitate”.
Sergo Benghelsdorf. Ascultându-l pe Ion Paulencu. În: Chișinău, gazetă de seară, nr. 279 (3863), 30 noiembrie 1977, p. 3.

„*Ion Paulencu* vine să confirme reputația sa de entuziast al operei, dar și al cântecului popular, de artist înzestrat cu cele mai diverse capacități, care, fără îndoială, sunt sprijinite de vigoarea talentului său, de dorința și capacitatea de a munci, de a căuta și a gâsi, de a trăi sentimentele unei permanente revelații. Basul intens și puternic, cu adevărat fundamental al interpretului, insistența de a-și fi confruntat posibilitățile în recitaluri de rezistență și, bineînțeles, în aparițiile sale constante pe podiumul primei noastre scene lirice, îl situează, credem, pe acest *Mefistofel – Don Basilio – Orovés – Rege Rene* (ca să mă opresc doar la aceste roluri) mai presus de orice replică”.

Rodica Iancu. *Vigoarea talentului*. În: *Literatura și arta*, nr. 8 (1856), joi, 19 februarie 1981, p. 6.

Institutul Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei

Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 1
www.patrimoniulu.asm.md
e-mail: patrimoniul.cultural.asm@gmail.com

ACADEMIA DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI
INSTITUTUL PATRIMONIULUI CULTURAL

*O viață și un destin de artist:
Maestrul Ion Paulencu la 75 de ani*

Masă rotundă aniversară
INVITAȚIE-PROGRAM
Chișinău, 22 decembrie 2015

**Relațiile cu Școala
Doctorală și Școala
Superioară**

- La Institutul Patrimoniului Cultural își fac studiile 26 doctoranzi, 1 postdoctorand, în 2015 au finisat programul de studii 5 doctoranzi.
- Susțineri de teze: 2, specialitatea 612.01 – *Etnologie* (Natalia Grădinaru, Ludmila Moisei). Pentru începutul anului 2016 sunt planificate deja 3 susțineri de teze de doctor (A. Covalov, drd. anul IV, susținerea tezei va avea loc la 4 martie).
- A fost nostrificată o teză de doctor în istorie, susținută în 2014 în Bulgaria (dr. Ivan Duminica).
- În 2015 au fost înmatriculați 5 studenți la studii prin doctorat (specialitățile etnologie, arheologie, arta muzicală) și 1 postdoctorat (Teoria și istoria arhitecturii).
- Cercetătorii IPC au elaborat/predat în anul de referință 27 de cursuri la USM, Universitatea din Comrat, UTM, UPS „I. Creangă”, ASEM, ș.a.
- Obținut titlul de conferențiar cercetător – 1 (L. Pîrnău).
- Abilitați cu dreptul de conducător/consultant al tezelor de doctor – 5 (A.-M. Plămădeală, L. Toma, V. Vornic, A. Ghilaș, L. Condraticova)

ИСТОРИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ
ПРИСЪЖДА
образователната и научна степен
ДОКТОР

по История на България
на **ИВАН ИВАНОВ ДУМИНИКА**
роден на 1 август 1988 г. в гр. Твардица (Молдова)

За защитен дисертационен труд на тема:
„Българските преселници в Бесарабия в края на XVIII-първата половина
на XIX век в историографията”

Дата на защитата: седемнадесети декември две хиляди и четиринадесета година

Ректор .....

Проф. д-р Пламен Левкостов

Декан .....

Асоц. д-р Андрей Андреев

Диплома № ВТ-15 4-0007
Издадена на 22 януари 2015 година

Председател
на научното жури .....

Асоц. д-р Николай Преданов

**Susținerea tezelor de dr. L. Moisei, N. Grădinaru.
Înmânarea diplomei de dr. în istorie, specialitatea *etnologie*,
24 decembrie. Natalia Grădinaru**

**Aprecierea activității
cercetătorilor IPC**

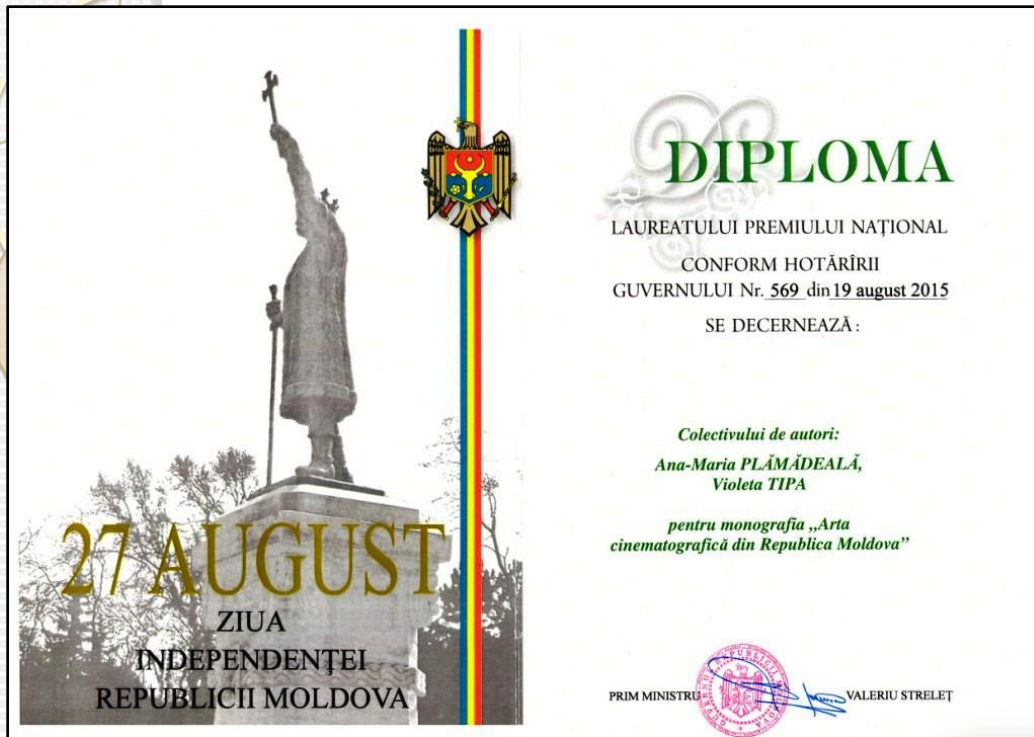
În anul 2015, pentru merite deosebite, cercetătorii Institutului Patrimoniului Cultural, au obținut:

- Premiul AȘM Realizări științifice valoroase (dr. hab. A.-M. Plămădeală, D. Olărescu, V. Tipa),
- Premiul AȘM realizări științifice valoroase ale tinerilor cercetători (I. Ursu),
- Premiul Național (A.-M. Plămădeală, V. Tipa, L. Toma),
- Medalia „Dimitrie Cantemir” (E. Koroliova),
- Diploma de recunoștință a AȘM (V. Ghilaș, V. Tipa, D. Olărescu, S. Procop),
- Diploma de merit a AȘM (S. Agulnicov)
- Diplomă de onoare (L. Condricova),
- Diploma AȘM (A. Ceastina),
- Laureat al ziarului „Literatura și Arta” pentru anul 2015 (D. Olărescu, M. Șlapac),
- Laureat al Premiului Ministerului Culturii „Ștefan Ciobanu” (T. Staviță),
- Premiul pentru critica de artă a Uniunii Artiștilor Plastici (T. Staviță),
- Premiul municipal pentru Tineret în domeniul Științei (etnologie) (Ivan Duminica),
- Distincție „Паисий Хилендарский” al Agenției de Stat pentru bulgari de pretutindeni pentru promovarea istoriei și culturii poporului bulgar (N. Cara),
- Diploma CNAA (V. Tipa).

Decernarea Premiilor AȘM pentru Realizări științifice valoroase ale savanților, Chișinău, 28 martie 2015

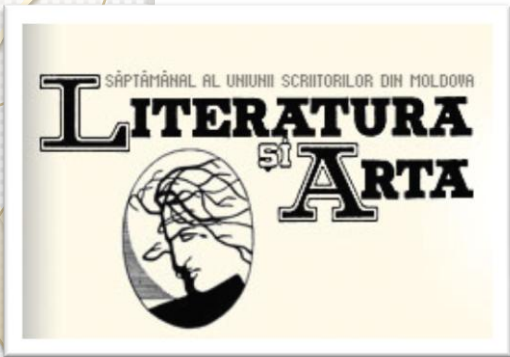
DUMINICA Ivan, Distincție onorifică / Plachetă „Българско наследство” (Patrimoniul bulgar) de către Asociația „Българска памет”, pentru “Сercetarea științifică și promovarea patrimoniului istorico-cultural bulgar.” Bulgaria, 29 august 2015.

СОЈУНАРИ Ecaterina, Diplomă onorifică de gr. I categoria „Квітни, мово наше рідна!” pentru publicarea «Підручник з української мови та читання для 1-го класу» în cadrul Concursului național „Українська мова – мова єднання” (Ediția a XVI-a). Одеса, 2015

ȘIȘCAN Constantin, Почетный знак «За вклад в укрепление сотрудничества с Россией», 16 octombrie 2015

Știința și societatea:

**171 de emisiuni radio/TV,
52 de articole de
popularizare a științei**

	2014	2015
Emisiuni radio/TV	128	171
Articole de popularizare	27	52

Colaborarea cu autoritățile centrale, locale ș.a.

În anul 2015, cercetătorii institutului au răspuns la solicitările Guvernului Republicii Moldova, Ministerul Culturii, Ministerul Muncii, Ministerul Educației, comisii parlamentare, Agenția Turismului, autoritățile publice locale, Comisia Națională de Heraldică ș.a.

În total, elaborate 72 de avize, recomandări.

În vederea organizării comune a manifestărilor științifice internaționale, schimbului de publicații științifice, stagii ale cercetătorilor etc., în anul 2015 au fost semnate 10 acorduri de colaborare între IPC și:

- Complexul Muzeal Național „Moldova” (Iași, România),
- Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, Academia Română (București, România),
- Muzeul de Etnografie (Sankt Petersburg, Federația Rusă),
- Institutul de Istoria și Teoria Artelor „George Oprescu”, Academia Română (București, România),
- Facultatea de istorie a Universității din București (România),
- Universitatea din or. Melitopoli, Ucraina,
- ș.a.

Principalele direcții de activitate ale IPC pentru anul 2016

- ✓ Consolidarea și coordonarea eforturilor în vederea bunei desfășurări și realizării a proiectelor instituționale de cercetare pentru anii 2015-2018 cu orientarea spre realizarea obiectivelor definite la nivel național prin „Strategia de dezvoltare a cercetării-inovării 2020: Moldova cunoașterii”;
- ✓ valorificarea noilor oportunități oferite de programul-cadru european „Orizont 2020”, „Europa creativă”, ș.a.;
- ✓ monitorizarea activității de cercetare în subdiviziunile de cercetare științifică (arheologie, etnologie, studiul artelor), urmărirea rezultatelor intermediare în scopul controlului calității, identificării performanțelor, stabilirii domeniilor de aplicabilitate (cercetare-dezvoltare, cultură, învățământ, alte activități profesionale din domeniul patrimoniului cultural național), a modalităților de valorificare;
- ✓ promovarea în continuare a excelenței științifice în rândul cercetătorilor;
- ✓ asigurarea unui cadru optim dezvoltării eficiente a resursei umane la nivelul structurilor instituționale de cercetare (prin studii de doctorat, postdoctorat, ș.a.);
- ✓ îmbunătățirea capacității manageriale a personalului administrativ ce ocupă poziții decizionale prin promovarea unor cunoștințe și instrumente moderne de management;
- ✓ urmărirea și verificarea permanentă a utilizării eficiente de către cercetători a programului de lucru, angajarea fiecărui colaborator în rezolvarea operativă, competentă și de calitate a sarcinilor încredințate;
- ✓ sporirea vizibilității cercetării și a rezultatelor obținute prin promovarea acestora în mass media, pagina web și pe site-ul instituției.

**Institutul Patrimoniului Cultural
Vă dorește un an rodnic în publicații
și manifestări științifice, rezultate
frumoase și succese în toate!**

www.patrimoniul.asm.md

**E-mail:
patrimoniul.cultural.asm@gmail.com**